

SYNODÁLNÍ SYNTÉZA PLZEŇSKÉ DIECÉZE

Synodální proces v diecézi byl zahájen 17. října 2021 v katedrále sv. Bartoloměje v Plzni. Setkání farních koordinátorů se konalo 6. listopadu 2021, 17. února 2022 proběhlo jejich online školení. Byli ustanoveni dva diecézní koordinátoři a v 63 farnostech i farní koordinátoři, většinou také dva, tři farnosti se nezapojily.

Setkávání skupinek bylo významně ovlivněno pandemií COVID-19. Setkání probíhala od konce listopadu 2021 do konce března 2022. Celkem se setkávalo přes 100 skupinek a bylo vytvořeno přes 250 zápisů z 50 farností. Kromě skupinek ve farnostech byly vytvořeny také skupinky v rámci komunit, Sekulárního františkánského řádu, řeholnic a řeholníků, společenství mladých, kněžské rady, vikariátních konferencí, LGBTQ+, ekumeny, jáhnů, scholy, bezdomovců i nevěřících. Několik skupinek pokračuje v setkávání i nadále. Mnoho účastníků bylo nadšeno z metody sdílení v rámci synodních skupinek, předpokládají její využívání i při rozlišování určitých témat v pastoračních radách.

Vyskytly se rozpaky některých kněží, že by se neměli účastnit skupinek ve svých farnostech, zároveň jen ve dvou vikariátech se kněží domluvili na kněžských vikariátních setkáních. Většina zaujímala spíše opatrný či odmítavý postoj. Z ostatních věřících se účastnili především ti se vstřícným postojem k synodě, což je vidět ze zápisů, kdy návrhů jako „nechat vše, jak bylo doteď“; nechat vše řídit a rozhodovat kněze“ bylo jen několik, oproti množství pozitivních návrhů hledajících další cestu, růst, proměnu atp.

Presynodální diecézní shromáždění 2. dubna projednávalo diecézní otázku: „Jak v prostředí, ve kterém žiji, mohu konkrétně naplňovat charakteristiky (znaky) synodální církve: společenství (communion), spoluúčast (participation), poslání (uvnitř i vně církve – mission).“

Na vytváření diecézní syntézy se kromě diecézních koordinátorů podílelo pět členů Diecézní pastorační rady. Syntéza se nám přirozeně rozdělila do tří kapitol. První z nich vznikla na základě zápisů skupinek, které se zabývaly základní otázkou a oblastmi 1. Společníci cesty, 4. Slavit společně a 7. Ekumenismus cesty. Druhá zahrnuje oblasti 2. Naslouchat, 3. Ujmout se slova a 6. Vést dialog. Třetí pak obsahuje výstupy 5. Sdílet odpovědnost, 8. Autorita a spoluúčast a 9. Rozlišovat a rozhodovat. Přirozeným závěrem se stala oblast 10. Synodální formace. Každá kapitola začíná popisem stávající situace a končí návrhy a inspiracemi na společnou cestu. Texty kurzivou jsou přesnou citací ze zaslaných zápisů.

Hlavní plody rozlišování:

- synoda jako výzva k růstu v osobním vztahu s Kristem
- oživení vědomí osobní spoluzodpovědnosti, touha pokračovat, podílet se na životě farnosti, církve
- viditelný nesoulad mezi tím, co víme, že je důležité, a tím, co konáme
- větší uvědomění si nebo prožití různosti, větší otevřenost pro názory druhých
- touha po změně, po srozumitelnosti, otevření se „světu“, spolupráci na dobrých věcech
- synoda potvrdila kritický náhled na církev jako instituci
- proces ukázal, že ERF a PRF jsou na mnohých místech pouze formální

I. SPOLEČNĚ NA CESTĚ

„Je potřeba větší otevřenosti vůči změnám, odlišným názorům – postojům, zavedeným zvyklostem, potlačovat předsudky vůči odlišnosti či jinakosti, hledání způsobu, jak vynést prožívanou radost z naděje ve vzkříšeného Krista z uzavřených společenství do prostorů mimo církev.“

Popis

Církev:

Někteří vnímají církev jako místo občerstvení, optimálně nastavené pro setkávání s Bohem a s lidmi společných témat, jako zdroj radosti na společné cestě, jiní pak jako místo nesvobodného života svázaného přísnými pravidly. *Církev je instituce, která se nevyrovnala se svou minulostí, je autoritativní a nemá v této podobě budoucnost. Z vnějšku připomíná nedobytný hrad.* Postrádá radost a humor. *Je vnímán velký rozpor mezi tím, co říká papež František, a jak se projevuje česká církev.*

Církev se staví k některým problematickým záležitostem rigidně a podle dříve stanovených „receptů“, např. soužití mladých před svatbou, užívání antikoncepce, rozvody. O těchto věcech se nemluví otevřeně, pravdivě a čestně, nebo vůbec. Zejména při prezentaci církve v médiích se vytváří dojem odtržení církve od reality, deklarovaná zbožnost bez představitelného obsahu nezaujme, spíše odpuzuje, chybí prezentace lidské stránky církve, nepřipouští omylnost a hříšnost. Průběh liturgie je v současnosti jen těžko pochopitelný pro některé stálé i náhodné návštěvníky. Kancionál obsahuje zastaralé písně, modernější a příjemnější jsou písně z chval. Také chybí pravidelné duchovní obnovy dostupné všem. Schází prostor pro neformální setkání a aktivity farníků. *Když jsme začali hledat, zaskočila nás nejednoznačná komunikace církve navenek – komplikovaná struktura katolických webových stránek, chybějící informace „jak začít“, na koho se v místě bydliště obrátit atp.*

Ti, kdo putují společně:

Je nás v diecézi málo, často jsme ale ve farnostech rozdělení (*ti, co něco chtějí dělat ve farnosti, a ti, co nic nechtějí*), ti, co se znají osobně a ti, co se poznávat nechtějí, ti, co touží po společenství a individualisté. Klíčovou potřebou je osobní vztah každého věřícího ke Kristu, *doslova bláznovského vztahu s Kristem a blízkými.* Jiní akcentují *mimořádně důležitou společnou modlitbu, slavení eucharistie, slavení církevních svátků - důraz na duchovní stránku víry a církve.* Bolavé zkušenosti, že někdo byl knězem vyhozen z kostela nebo někým z místa v kostele s tím, že to je „jeho místo“.

Kněží:

Obecně se objevuje jak nespokojenost s biskupem a kněžími, tak naopak úcta k duchovním jako přirozené autoritě. Kněží jsou přetížení starostmi o majetek a nemají tak dostatek času na duchovní věci, naopak někde je farnost „divadlo jednoho herce“ s pasivními laiky. *Jsou kněží, kteří nežijí v komunitě nebo neumějí navazovat vztahy s lidmi. Předurčuje je k tomu i vžitý systém – žijí sami na faře, žijí odlišným způsobem života, slouží mši v rozlehlém kostele daleko od lidí, v odlišném oděvu a řeči, kterou se už běžně nemluví.* Vadí obecné ponižování kněží v důsledku mravnostních deliktů jednotlivců.

Stranou zůstávají:

Dospívající a mládež se někdy cítí být na okraji, nikdo jim nenaslouchá. *Rovněž problematická je pro ně otázka předmanželských styků, nejde striktně to označovat jako hřích, je to projev jejich lásky, kterou by měli projevovat v manželství.* Stranou zůstávají také nemocní (velice často zmiňováno), nesmělí, pracovní vyčerpání, introverti, dospělé děti věřících rodičů – dnes nepraktikující, dále lidé kvůli své životní situaci (nesezdání, rozvedení, znovu sezdání, homosexuálové, žijící s nevěřícím partnerem; ženy zaživší samovolný potrat, bezdomovci) a rodiny při výchově dětí k víře.

LGBTQ+ komunita je vnímána otevřeně jako naši bližní. Otevřenost je i vůči některým právům (dědictví, informace o zdravotním stavu), ale spíše odmítavý názor je k možnosti společné výchovy dětí. Komunita upozorňuje na fakt, že prezentace homosexuality jako odporující přirozenému zákonu nebere v potaz, že se jedná především o vztahovou záležitost, ne primárně sexuální. *Téměř všichni homosexuálně orientovaní katolíci pocítili odmítnutí nebo šikanu, a i vyloučení od své vlastní rodiny (která je často v církvi hodnocená jako vzorová) nebo i od nejbližších věřících.* Časté je nepochopení a distanc i ze strany kněží. *Určitě není správné označovat stejnopohlavní sexuální vztahy jako hříšné.*

Putují po stejné cestě:

Lidé dobré vůle, trpící a ti, kdo usilují o dobré věci. Často nám chybí propojení na „nevěřící“ společníky cesty.

Vzdálení:

Lidé, kteří jsou ovlivněni církevními aférami, *veřejnými vyjádřeními některých představitelů církve propojující církev s mocnými, nezakořenění „noví“ obyvatelé Sudet, dělnická mládež, ti, kteří se takto rozhodli osobní volbou, lidé, kteří se v církvi setkali s odsuzováním, nadřazeností, neautentičností, pokrytectvím, manipulací a hledající, na které padá deprese ze starých zamračených lidí. Naopak, když někdo ví, jak strašní lidé chodí do kostela, kvůli tomu ani do kostela nejdu. Ještě víc je to v případě kněze! Lidem vadí to, že se mnozí katolíci tváří, že jsou lepší než ostatní, a že jsou falešní a sebestřední.*

Ekumena

Pozitivní je, že *se setkáváme s křesťany z jiných denominací ve vzájemné úctě k odlišnostem učení i praxe.* To co usnadňuje naši komunikaci je sdílení, společné modlitby i řešení charitativních prací. *Kristocentrický důraz otevírá cestu k přiblížení i spolupráci.* Jako negativní je vnímána nemožnost slavit společně Večeři Páně, svatořečení Jana Sarkandera a stavba mariánského sloupu na Staroměstském náměstí. *„Církev“ se často ztotožňuje s římskokatolickou a její špatné jméno dělá špatné jméno všem.* Klerikalismus je zakódován v DNA katolické církve, stejně jako nadřazený postoj některých kněží vůči nekatolickým farářům či kazatelům. Vadí také konání tridentských mší a teologie ultrakonzervativních katolíků.

Návrhy dovnitř

Osobní:

V církvi by měla být větší otevřenost, která dokáže přitáhnout více lidí, *motivuje je k větší angažovanosti a sounáležitosti. Pokud chceme vytvořit atraktivní společenství, které zaujme i lidi vně našeho okruhu, musíme pracovat především na svém vlastním růstu, vystoupit ze své „komfortní zóny“.* *Shodli jsme se, že naším nejbolestnějším problémem je vlastní nedostatečnost při vydávání svědectví lidem kolem nás, ačkoli toto vydávání svědectví považujeme za jedno z nejdůležitějších priorit našich životů. Být pro druhé. Nebát se mluvit o svých slabinách a krizích víry.*

Důležité je růst v osobním vztahu s Kristem, prohlubování modlitby, autentický život z daru víry, růst v lásce, žít život mezi všemi, neuzavírat se do ghetta, čerpat sílu z eucharistie a svátostí, růst ve službě, v jednotě uvnitř farností, radostně hlásat Boží slovo, umět vydávat svědectví o tom, co Bůh koná v našem životě. *Nebát se závazků vůči lidem, kteří jsou odlišní od těch, se kterými bychom se chtěli přátelit a setkávat se. Je dobré, když na sebe někdo vezme zodpovědnost za jednu věc a v té se vzdělá a učiní ji poutavou a přínosnou a živou.*

Farnost:

Farnost by měla formulovat a deklarovat společnou vizi, podporovat fungování malých společenství, propojení jich i jejich animátorů uvnitř farnosti i navenek. Důležité je realizovat ve farnosti i jiné aktivity než bohoslužby, jako společné pouti, pravidelné modlitby nebo čtení a rozjímání Písma jak na faře, tak v domácnostech, chvály, třeba přístupné i online, dát možnost k neformálnímu povídání u kávy nebo při práci. Přínosem jsou také společné oslavy, jak církevní, tak civilní, na akce zvát dle cílové skupiny, důležitá jsou i osobní pozvání. Pokračovat v setkávání synodních skupinek.

Důraz je kladen na zapojení žen (akolytky, lektorky, ministrování), citlivost vůči osamělým, nezačleněným, nesmělým, těm, kteří se vzdálili, zejména dětem a mladým, nově přichozím, (pomoci jim proniknout do struktur farnosti). Komunikovat s těmi, kteří nemohou ze zdravotních důvodů chodit na bohoslužby, zlepšit informovanost o akcích farnosti. Zavést službu vítání/loučení při bohoslužbách.

Respektovat odlišnost – být farností pro všechny. Podporovat formaci a sdílení. *Fungující společenství potřebuje i soustavné vzdělávání, jinak jsou představy mnohých dětinské, neumějí argumentovat a ani zformulovat svůj životní postoj. Pak nejsou věrohodní pro ostatní. Zavádět nedělní školičky pro děti, aktivity pro manželské páry, řešit dle potřeby farní taxi. Poznávat se se společenstvím jiných farností. Propojit instituce starající se o lidi bez domova s farností, pomoc pro ně.*

Funkční společenství by mělo zajišťovat kontinuitu i při výměně pastýře. Farnost by měla být ekologická. Zásadní je iniciativa lidu, ne očekávat aktivitu pouze od faráře. Objevila se i myšlenka placeného asistenta farnosti (pastorace, sociální komunikace). Chceme více otevřené kostely, také pro různé aktivity. *Cíleně rozšiřovat povědomí lidí, že do kostela může přijít kdokoliv. Bez ohledu na vyznání, rasu... Nabídnout člověka, který je v kostele k dispozici pro rozhovor. Důležité je, aby dveře na faru byly „otevřené“ – je to pro lidi více neutrální půda než kostel. Jsme zváni v důvěře v pastýře a lidi, které jsme delegovali do farních rad.*

Kněží

Kněží by měli mít vlastnosti, zejména láskyplné přijímající srdce a schopnost komunikace, potřebné ke správnému výkonu toho poslání, i za cenu jejich menšího počtu. Biskup by měl o svých kněžích mluvit otevřeně s farníky. Také by měl citlivě řešit přeložení kněze, neboť existují reálné vazby na ostatní komunity i samosprávu, nehledě na jemnou síť osobních vztahů. *Kněz by měl vedle své role pastýřské projevit i roli moderátorskou. vést dialog by měli umět také kněží. Jsou vzdělaní v otázkách teologických, ale pro dialog mnohdy postrádají dovednosti sociální a komunikační.*

Kněží by přivítali lepší strukturu vikariátních setkání s větším prostorem pro oblasti spirituality a pastorace. Také by se chtěli učit konstruktivní zpětné vazbě a vzájemné podpoře ve všech oblastech. *Pojmenovávat pravými jmény, nebát se otevřít bolavá místa a mít odvahu ke společnému hledání řešení. Na kněžských dnech vytvořit větší prostor pro osobní setkávání a sdílení, mít větší prostor pro neformální vztahy, návštěvy a společné akce. Autority nesoucí odpovědnost mají také svoje slabosti a mohou být přitahovány tím, co vede od Boha; když to poctivě přiznávají a vyznávají, spojuje to a jsou všem příkladem v otevřenosti, pokoře, poslušnosti, připravenosti nechat se Bohem vést. Tíživě působí zejména prokázaná závažná pochybení kněží. Celibát by měl být dobrovolný.*

Bohoslužby

Liturgie je vyjádření našeho společenství s Kristem i mezi sebou. Proměňovat chápání eucharistie jako „odměny“ k jejímu chápání jako zdroje síly, pokrmu pro hříšníky. Máme se iniciativně podílet na jednotlivých službách. Některé návrhy vedou k větší „stravitelnosti obřadu“, úprava liturgického jazyka, zrušení hábitů, kázání také na současná témata, přijímání v půlkruhu kolem oltáře, což je moc hezké. V české modlitbě Páně navrhujeme zaměnit prosbu „neuved' nás v pokušení“ za „proved' nás pokušením“. Zařadit krátké sdílení (svědectví) je možné i v rámci ohlášek při mši. Vytisknout texty

čtení na nedělní mši a rozdávat je. Často je zmiňovaný obřad vítání návštěvníků bohoslužby. *Bylo by vhodné průběžně vysvětlovat význam jednotlivých částí mše a důvod bohoslužebných postojů.* Nově lze pojmut také přímluvy, vlastními slovy nebo i jinou formou. Je kladen přílišný důraz na dokonalost obřadu na úkor příjemné atmosféry. Dobré je také zvážit, zda neorganizovat bohoslužby v menších kolektivech pro různé cílové skupiny (dětské mše apod.), dětský koutek, konání bohoslužby na veřejnosti mimo kostel. *Noc kostelů – vytratil se původní smysl, stala se z ní pouhá kulturní akce. Chceme to u nás změnit.*

Důležitou součástí bohoslužby je hudba. Je zapotřebí úpravy textů písní, která podtrhne eucharistickou radost z obdarování a odvahu vydat se společně na další cestu životem. Je třeba v liturgické hudbě hledat nové cesty, nové způsoby a písně, zpívat nejen z kůru, citlivě umožnit alternativní hudební doprovod k varhanám. *Zpívat ideálně i s gesty, která k radostným chválám leckde již patří – tleskání, zvedání rukou k oslavě Boží. Povzbuzovat k tomu věřící, v tom pomohou svou bezprostředností mladí.* Texty písní je možné promítat na plátno.

Dát větší prostor v liturgii laikům včetně žen (*máme v našem společenství dospělou vdanou ženu, vystudovala teologii, žije mravním životem, je inteligentní, pracovitá a milá. Ráda by se věnovala práci v církvi, ale prozatím to není v té naší katolické možné. Byla by škoda, aby jen kvůli tomu odešla k protestantům*), zejména při čtení, přímluvách, výuce náboženství, přípravě snoubenců a dalších aktivitách. Důležité je také zapojit do drobných úkonů při bohoslužbě děti. *Je dobré všimnout si nově příchozích, ale i pozdravit, když se posadí vedle nás do lavic, aby se cítili přijati.*

Slavit by se měl celý den Páně, po mši by mohl být prostor pro společný oběd nebo alespoň posezení u kávy. *Věnovat se novým farníkům, citlivě k nim přistupovat a oslovovat je, návštěvníky z jiných farností zvat na posezení po mši sv. na faru.*

Církev v ČR:

Církev by měla být bezpečným místem, prostorem pro srozumitelné sdílení živé víry, sounáležitosti a setkávání bez mocenských tlaků a manipulace. *Církev by neměla být v žádném ohledu uzavřenou společností, nevystupovat jako elita, nepohlížet na ostatní shora či z jiné pozice, není to my a „oni“, není proto dobré pojmenovávat lidi věřícími a nevěřícími, to je rozdělující. Zapojení do církve, dodržování církevních pravidel a vyjadřování společných postojů musí vycházet ze svobodného a jednotlivého rozhodnutí každého. Hledejme, čím má být církev pro dnešního člověka. Vytvoření takového prostředí, ve kterém bude moci každý svobodně vyjádřit svůj názor bez obav, že bude shazován či považován za nekompetentního.*

Nechceme se stydět za svou církev. Nesmí stát stranou při pandemiích nebo v morálních i politických otázkách, musí spravovat svůj majetek dobře, ekologicky a sociálně citlivě, ve jménu církve se nesmí odehrávat nic špatného, její představitelé se nesmí chovat amorálně či kriminálně. Jako věřící očekáváme otevřenost církve (resp. hierarchie) v komunikaci o problematických záležitostech. Těžko se nám obhajuje církev, pokud nemáme relevantní informace o dění v ní a o jejích problémech, pokud do těchto věcí „nemáme co mluvit.“

Podporovat rodiny, nabídka dostupného rodinného poradenství pro širokou veřejnost. Podílení se na integraci uprchlíků. Zapojení věřících do řešení majetkových záležitostí. Pokračovat v procesu proměny stylu vedení církve směrem k větší participativnosti a inkluzivitě, možnost ovlivňovat výběr kněží a biskupů, svěcení pro ženaté muže a ženy. Duchovní doprovázení by měly zastávat i ženy. *Kdo všechno vlastně má být pozván k této rozlišující spoluúčasti na rozhodovacích procesech v církvi, a z toho přirozeně vyplývající otázka „hranic“ církevního společenství, úzce souvisejících např. s otázkou, kdo všechno může být členem např. pastorační rady farnosti či diecézní pastorační rady a kdo už ne, jakým způsobem jsou v těchto grémiích „odzrcadlení“ lidé, kteří jsou „na okraji“ či za ním, či zda lze uvažovat o nějakém typu „členství“ ve farnosti chápané jako společenství katolických věřících žijících na určitém území.*

Církev světová:

viz strana 10

Ekumena

- Budovat osobní vztahy, bourat předsudky, vést dialog, nebát se konfrontace, přistupovat k druhým s úctou, pokorou a snahou o pochopení.
- „*Uznejme, že některé těžko překonatelné rozdíly (přijímání Eucharistie, apoštolská posloupnost kněžství, církevní právo) jsou překážkou možné jednoty. Hledejme to, co nás spojuje, ale neztrácejme svou tvář.*“
- Inspirovat se a učit hloubce modlitby, užívání charismat, finanční odpovědnosti, studiu Písma.
- Konat společně modlitby, studium Písma, bohoslužby, neformální akce. Informovat v ohláškách a na webu o akcích jiných církví.
- *Stát se plnoprávným členem ERC a nevystupovat z „mocenských“ pozic vůči druhým.*
- Sjednotit Alianční týden modliteb a Týden modliteb za jednotu církve.

Návrhy vně

Osobní:

Být autentickými křesťany, žijícími ve světě; s dobrými vztahy s lidmi kolem nás, založenými na důvěře a vzájemném poslání. *Uplatňovat osobní odpovědnost našeho života víry a z toho vycházející osobní svědectví i svědectví společenství.*

Spolupráce:

Nabízet své prostory všem, spolupracovat, konat akce „*společného dobra*“ v oblasti kultury, péče o přírodu, akce pro děti, diakonie, přednášky. Vycházet z kostela i fary, tam kde žijí lidé. Organizovat Noc kostelů, Tříkrálová sbírka, Betlémské světlo, Adventní svíce aj., oslovit zajímavým článkem do místních novin, pozváním na různé akce i mimo faru (návrat k bytovým setkáním), přednášky, pomoci druhým. Společné akce jsou přínosem pro společenství.

Slavení je i setkávání. Nejen účast na mši svaté, ale i jiné společné setkávání, třeba i v menších skupinkách, společenství dětí, výpravy, výjezdy, dovádění, dovolená, volejbalový turnaj, sportovní den, den otců, přednášky farníků na faře pro veřejnost. Také bylo zmíněno propojování farností, partnerské farnosti v rámci diecéze.

Spolupracovat s lidmi mimo církve, s obcí, kulturními institucemi, neziskovkami. Pěstovat ryzí vztahy; *putovat s lidmi – nenutit lidi putovat s námi*. Podporovat vznik komunitních center. *Otázka „hranic“ farnosti, potřeby propojení s širší společností, pojetí Boha, který „prorůstá do světa“ a můžeme jej potkávat, slavit a sloužit mu kdekoli.*

Srozumitelnost:

Důležitá jsou fundovaná vyjádření ČBK k aktuálním otázkám doby, *církve vymizela z veřejného dění, nevyjadřuje se coby „morální autorita“ k nejrůznějším aktuálním otázkám současnosti, chybí též adekvátnější reakce na zneužívání v církvi, včetně například medializace následných opatření.*

Volit srozumitelné výrazové prostředky, vyhýbat se církevnímu jazyku, mluvit jazykem dnešních lidí. *Církev by ovšem měla jasně a pohotově reagovat na problémy, na které společnost poukazuje, a vysvětlovat.*

II. UMĚNÍ DIALOGU

„Učme se naslouchat tak, aby druhý chtěl mluvit, a mluvit tak, aby druhý chtěl naslouchat.“

Popis

Obecně:

Důležité je rozlišovat, zda člověk říká, co chceme slyšet, anebo říká, co chce skutečně sdělit, v církvi se většinou říká, co chce slyšet ten druhý. Sdílení je dar pro druhého. Problémem je, že většina našich farníků je saturována nedělní účastí mše a dvojí zpovědí za rok a nejsou ochotni se nechat pozvat na cokoli jiného. Jsme často zajatci veřejných médií, zaplaveni informacemi a „starostmi“, které nás odvádějí od vnímání poselství.

Osobně:

Přímluvná modlitba je přirozenou přípravou na dialog s druhým člověkem. K modlitbě patří i naše naslouchání, stejně tak jako to, co Bohu říkáme. Bůh k nám promlouvá skrze jiné lidi nebo události. Často mluví skrze naše bližní. Nemáme trpělivost, nedáme druhému člověku dostatek času. Lidé často hned dávají rady, hledají řešení, skáčou si do řeči. Máme někdy strach něco říci, abychom druhého neurazili nebo nezranili, když se nevyjádříme dobře. Dialog dává hodnotu oslovenému člověku, je ale i pro nás obohacující a je pro nás i reflexí. Neschopnost odpustit brání vedení otevřeného dialogu. Dialog začíná pozdravem, prvotním impulzem zájmu, zároveň je k němu potřebná odvaha mluvit, beze strachu, že se ztrapníme. Plodem dialogu je pak důvěra. Dialog lze vést i zprostředkovaně formou telefonátů.

Návrhy

Obecně:

Naslouchání a vedení dialogu je dovednost, které je zapotřebí se soustavně učit. Pro vedení dialogu je důležité celoživotní vzdělávání v nauce víry formou studia katechizmu, papežských exhortací a další literatury, Youcat, kurzy Alfa a účasti na různých programech katecheze (např. příprava katechumenů na křest přístupná i pro pokřtěné). Církevní grémia by se měla stát školami dialogu. Důležité, aby se dialog v církvi vyvolával, aby lidé měli možnost mluvit o zkušenostech s Bohem, s Kristem. Pokud budou mít věřící zkušenosti s mluvením o Bohu mezi sebou, pak dokážou mluvit o Bohu i s nevěřícími.

Pro naslouchání Bohu, sobě i druhým je kostel a kaple nenahraditelný prostor. Kostely a kaple by proto měly být otevřené a přístupné po celý den, nejen v době mše.

Osobně:

Je nutné dokázat si vytvořit vlastní názor. Nebráníme se ani školení či např. argumentačnímu „manuálu“, jak církve, ale i svoji víru hájit před známými námitkami a klišé. Součástí vzdělávání věřících by měla být i formace v argumentaci a vedení dialogu.

Zajímat se o dění, vyjadřovat se k položeným otázkám. Musíme svoje stanovisko umět říci srozumitelně. Je důležité osobně povzbuzovat jednotlivce, aby měli odvahu „ujmout se slova“ a vydat svědectví o svém vlastním životě s Kristem, a to jak např. písemně (web, Zpravodaj), tak také ústně (v kostele, např. v rámci farářova kázání, nebo formou nahrávky, kterou by farář při kázání použil), či zpěvem. Být odvážný a vystupovat ze své komfortní zóny k druhým. Hlavní je být pro dialog připravený/á tím, že jsme sami v sobě věrní a autentičtí, abychom přinášeli pravdivé svědectví. Otevřenost vůči lidem (i když jsou nám nesympatičtí), ochota vyslechnout, ochota odpovídat na jejich otázky, přiznání své hříšnosti, říkat své zkušenosti, své svědectví. Udělat z naslouchání životní postoj, učíme se tím trpělivosti a lásce, vytváříme vztahy. Musíme poslouchat, aniž vstupujeme do hovoru. Měli bychom naslouchat srdcem, je nutná empatie. Naslouchání má také jednu nádhernou formu: mlčení, důvěrné ticho, jen naslouchat a být nablízku. V dialogu je vždy potřeba ujistit se, že jsme všemu dobře rozuměli, a odpovídat až po chvíli ticha. Pokud vedeme dialog o křesťanství s lidmi kritických názorů, v tomto případě je zvlášť důležité umět naslouchat, nebrat tyto věci osobně a trpělivě, klidně a srozumitelně vysvětlovat svoje postoje. Nevyhrocovat dialog.

III. SPOLUÚČAST NA AUTORITĚ A ROZLIŠOVÁNÍ

„Starejte se jako pastýři o Boží stádece u vás, ne z donucení, ale dobrovolně, jak to Bůh žádá, ne z nízké zjištěnosti, ale s horlivou ochotou, ne jako páni nad těmi, kdo jsou vám svěřeni, ale buďte jim příkladem.“ 1. Petr 5,2-3.

Popis

Osobně:

Pro plodné rozlišování nabízet uvedení do tiché vnitřní modlitby, ve které mohou lidé dozrávat ke hlubší vnitřní svobodě (ignaciánské „indiferenci“). Nevzdělanost, ztráta argumentů při obhajování církve, špatný příklad představitelů, ostych nám brání k větší aktivitě. Bojíme se veřejně vystoupit proti současným škodlivým trendům, které se vnucují do kulturních tradic, nebo neumíme najít vhodné místo a formu, kde se účinně vyjádřit. Omezuje nás často strach a nedostatečná odvaha. Myslím, že nás okolní svět vidí jako „zastaralé“ a my se bojíme prezentovat jako společenství, které má vnitřní náboj, naději a nádherné hodnoty. Z pohledu kněží: snažíme, ale jsme buď přirozeně autokratičtí (a tím ve farnicích živíme tzv. „spolu-klerikalismus“), nebo to příliš komplikujeme (a farníci se nechytají).

Farnosti:

V diecézi jsou rozdílné typy (modely, úrovně) jednotlivých farností. Dáno osobou faráře i složením farníků.

- Aktivní zapojení farníků, kteří se sami snaží formulovat své názory na otázky a učí se je obhajovat v dialogu, fungující pastorační rada. Ve shodě s farářem – ideálně.
- Nebo v nerovnováze – s farářem stojí a padá všechno (i nadějně rozvíjející se projekty), hlas pastorační rady, která by mohla pomoci zajistit kontinuitu při přesunech farářů, není respektován; ze strany biskupství pomoc nepřichází, nedostatečně se to komunikuje. Není pravda, že každý kněz je lepší, než aby v místě vůbec žádný nebyl.
- Lidé ve farnosti spoluúčast na jejím vedení odmítají a chtějí fungovat v zaběhlých klerikálních kolejích.

Kurie, grémia:

Často se věci řeší neuváženě, zmatečně a neodborně, někdy až se všeználkovskou zraňující suverenitou, někteří vnímají nadějný růst v synodalitě či potenciál k růstu (diecézní pastorační rada, kněžská rada), jiní vnímají tendenci k „osvíceně-autoritářskému“ stylu vedení a řízení, která ostatní konzultuje a naslouchá jim, ale nevytváří synodálně otevřené prostředí pro společné rozlišování. Mělo by dojít k proměně autoritativního způsobu jednání v dialogické. Církevní autorita mnohdy svazuje svobodné jednání, nedává prostor ostatním. Laici po určité době rezignují na svou odpovědnost za farnost. V podstatě neexistuje diskusní platforma mezi kněžími a laiky. Farní rady by měly reflektovat složení farnosti, ale mnohde jsou zcela nefunkční.

Biskup:

Je schopný uznat své chyby a omluvit se; snaha o přátelské vztahy s presbyteriem (tykání), snaha o dialog; houževnatost při dotahování komplikovaných problémů; jasnost a odvaha ve veřejných postojích v občanské sféře.

Chybí osobní znalost lidí, jejich obdarování, schopností a dovedností, které pak posílá k úkolům, na které nemají dary. Direktivní, nedialogický způsob řízení diecéze; nenaslouchající styl vedení, nezajímá se o osobní příběhy svých kněží. Rychlá rozhodnutí bez komunikace. Vedení by se nemělo dít na základě předpokladů a škatulek. Biskup má předem hotový názor, rozhoduje pak „shora“. Role „velitele“, který potřebuje „vítězit“ a neztratit „prestíž“, místo role „služebníka“, který vítězí tím, že se „poníží“ mezi ty, které vede; chybějící čas a dovednosti pro vykonávání role tímto způsobem.

Návrhy

Osobně:

Učit se formulovat své názory, obhajovat je v dialogu, být osobně zodpovědní, aktivně vstupující do služby farnosti, neočekávejme jen „servis“ od našich kněží. *Chceme se rozhodněji ujmout vlastní důstojnosti a zodpovědnosti, i „napříč světy“, v rámci různých nadcírkevních, paracírkevních či necírkevních uskupení, komunit a sítí. Hledat a vytvářet podpůrná a inspirativní prostředí a kvalitní osobní doprovázení. (Z těchto zkušeností pak čerpat sílu pro službu v tradičních a často nehybných strukturách farnosti a diecéze.)*

Synodní proces může být návodem, jak rozlišovat. Důležité je zejména u členů PRF a vedení jednotlivých skupin. *Musíme snášet nejistotu, stačí vidět na příští krok, nemusím znát hned celou cestu.*

Je potřeba najít si vhodnou formu služby druhým, každý podle svých možností, od nejjednodušší po zapojení do velkých projektů, např. *modlitbou za nemocné, návštěvy nemocnic a léčeben* nebo zapojení do akcí, konaných farností (poutě, Noc kostelů, dětské dny a tábory, divadelní představení aj.)

Farnosti:

Vytvářet farnost jako společenství. Možnost ovlivňovat výběr faráře (jáhna, akolyty), biskupa. Při diskusi o rozhodování se ukazuje nejednotnost mezi preferencí autoritativního rozhodování a společného. Kněz by měl o dění ve farnosti mluvit s farníky, povzbuzovat jejich zájem o farnost, *je to naše věc*. Laici by se měli zajímat o dění, měli by být ochotni se vyjadřovat. *Toužíme po partnerské spolupráci v otevřeném dialogickém prostředí, kde se učíme vnímat nositele autority ve společenství jako moderátora procesů a mluvčího konsensu, a to jak ve vztazích uvnitř farností či dalších církevních prostředí, tak v širší společnosti. Pro vyjádření nejrůznějších názorů (i kritických) vytvářet bezpečné prostory, např. skrze možnost anonymní ankety či zpětné vazby s následným vyhodnocením převažujících návrhů či připomínek, které pak mohou postoupit např. do pastorační rady.*

Větší kompetence a zodpovědnost pro farní rady, PRF a ERF propojující farníky a duchovní, opora pro kněze. Také je potřeba, aby ERF a PRF byly otevřené a komunikovaly a zveřejňovaly závěry svých jednání, je možné využívat kromě ohlášek také webové stránky, nástěnky, věstníky aj.

Církev:

Systematické vzdělávání pastoračních rad (farností i diecéze); prakticky zaměřené vzdělávání se v synodalitě a nácviu synodálních dovedností (zvláště dovedností společného duchovního rozlišování a na něj navazujících stylů rozhodování) pro všechny úrovně pastoračních služeb v diecézi; tutoři pro klíčové pastorační pracovníky diecéze včetně vedení; doporučená podmínka pro svěcení (jáhenské, kněžské i biskupské): delší doba služby tváří v tvář bídě dnešních lidí. Formovat osobnosti budoucích kněží a pečlivě je vybírat; respektovat jejich charismata. *Spoluodpovědnost by měla komunitě, resp. laikům náležet také při zaujímání stanovisek vrcholných církevních orgánů (biskupská konference), a to nejen k problémům vnitrocírkevním (např. kauzy sexuálních deliktů), ale i k závažným celospolečenským (např. migrace). Za tímto účelem by měli být volenými členy poradních orgánů ČBK nejen kněží a řeholníci, ale i laici.*

Biskup:

Podpořit rozvoj dovednosti dialogu mezi kněžími a biskupem/generálním vikářem a dovednosti společného rozlišování v důležitých záležitostech; absolvovat kurz „nenásilné komunikace“.

Vytvářet příležitosti pro setkávání s biskupem na osobní rovině k osobnějšimu poznání se; povzbudit biskupa, aby se učil naslouchat farnosti a umožnit jí mít reálnou účast na rozhodnutích.

IV. NA CESTĚ K SYNODÁLNÍ CÍRKVI

K formaci patří neodmyslitelně modlitba, Boží slovo a vědomí lidské identity. Je potřeba překonávat ego své, celé lidské společnosti i církve. Neměli bychom si přestávat klást otázky a snažit se hledat odpovědi na ně.

Základem je pak otevřená komunikace, při níž máme vůli vzájemně se poznávat a sdělovat si své postoje, názory. *Ve farnosti ať farář poznává své farníky... biskup svou diecézi... i papež František chce znát svou církev – celý svět.* Je zapotřebí vnímat lidi kolem sebe a nabízet jim pomoc, naslouchat jejich starostem a jít s nimi kus cesty. Nepřehlížet aktuální dění, využívat moderní technologie ke zviditelnění. Učme se komunikovat. Buďme otevření a ochotní ke změně.

Synodální cesta je cesta k propojování a hledání způsobů komunikace uvnitř většího společenství, farnosti, církve, diecéze, v rámci státu i dál. Ale i cesta k propojování navenek mimo církev. Je to cesta k dospělosti ducha. Sdílejme se s ostatními křesťany své představy o víře. Mluvme o osobních zkušenostech s Bohem. Nabízejme své pohledy. Mluvme o Bohu i s členy jiných náboženství. Vyjděme jako církev ven ze sebe ke světu. Buďme srozumitelnější, odložme „církevní“ jazyk, nestavme tak bariéru mezi Bohem a lidmi.

V. NADCHÁZEJÍCÍ KROKY

Plzeňská diecéze:

Kroky pro farnosti a celou diecézi budeme zpracovávat v následujících měsících se zapojením PRF (možnost vytvoření farní syntézy), synodálních skupinek a diecézních grémií s vědomím toho, že se nejedná o akt naplnění stanovených cílů, ale o nastartování procesu změny.

Církev v ČR:

- Úprava textů písní v Kancionálu (viz strana 5, druhý odstavec).
- V české modlitbě Páně zaměnit prosbu „neuved’ nás v pokušení“ za „proved’ nás pokušením“.
- Sjednotit Alianční týden modliteb a Týden modliteb za jednotu církve v jeden.
- Včasná a fundovaná vyjádření ČBK k aktuálním otázkám.

Církev světová:

- Zrevidovat požadavek na zpověď, povinnost a forma kajícího postupu v souvislosti s přístupem ke sv. přijímání (jednou za rok, resp. o Velikonocích), vyžadováno v mnoha rigidních prostředích v podstatě bez návaznosti na obsah. Zrevidovat povinnost nedělní návštěvy bohoslužby.
- Milosrdnější přístup k rozvedeným, LGBTQ+, k předmanželským vztahům – církev by měla najít cestu, jak těmto lidem umožnit plnohodnotný svátostný život.
- Zdobrovolnění celibátu pro kněze a jáhny.
- Zrovnoprávnění žen v církvi, svěcení žen.
- Odvolatelnost farářů z jiných důvodů než spáchání trestné činnosti – kontrola pastorační péče, požadavek na přijetí závěrů Druhého vatikánského koncilu; právo farnosti odvolat faráře.
- Možnost ovlivňovat výběr kněží a biskupů. Transparentnost výběru.